

I Schepping en menswording

Toen God de mens geschapen had (uit: *De een en de ander*, 2008)

Toen God de mens geschapen had
was het nog stil en vochtig op aarde
zoals 's morgens vroeg.
Vadertje, wat nu? riep de mens.
Hier, een zak met noten,
om mee te spelen.
Hij kraakte ze in een oogwenk.
Klaar, riep hij.
Een vis, een vogel - zwem ze achterna,
vlieg met ze mee, riep God.
Hij deed het.

Vadertje, wat nu? riep hij.
Hier, een beer, om mee te vechten,
riep God, badend in zijn zweet
van het harde werken
om hem bij te houden.
Hier, een leeuw, ook nog.
En God wierp het ene dier na het andere
naar beneden - met een zachte plof
kwamen ze vlak bij de mens terecht.
Die speelde ermee, een uur of wat.
Daarna verveelde hij zich.

Vadertje, wat heb je nog meer?
Een roos, honderd rozen,
een diamant!
Kijken ze me aan?
Dat weet ik niet, zei God.
Hou ze dan maar.
Het werd avond, hij was moe
Hij voelde zich vreemd en teleurgesteld.
Hij viel in een diepe slaap.

Ik moet het zijn, dacht God, ikzelf.
Hij daalde af
langs alle trappen van het licht
en strekte zich uit
in het vochtige donkere gras.

Ze ontwaakten tegelijk.

Jij, zei de een?
Wij, zei de ander.

Zij heeft de eerste en laatste (uit: *Iemand meer*, 2014)

Zij heeft de eerste en laatste
woorden van alle mensentaal
gekneed uit adem en licht
gesmeed in vuur van geweten,
de tien over leven en dood.

‘doe god bevrijd elkaar’.

Ze zijn gedaan, deze woorden,
zo onvoorwaardelijk
dat ze een weg voor mensenvoeten
wereldwijd soms even zichtbaar,
hebben gebaad.
Zij zullen bestaan, nooit meer niet.

Wie zijn wij -
wat zullen wij maken?
Van deze woorden een lied.

Oh aarde altijd in bloed,
hoe zal jij overleven?
Wij zullen je woorden wassen
in melodieën van zoet licht.

Zingen is troosten, herademen.
Zing je heilige plicht.

II Zomaar een dak

Die nieuwe kerk (uit: *Een huis waar alles woont*, 1996)

De dichter Leo Vroman heeft eens gezegd dat Tineke, zijn vrouw, over wie hij voortdurend schrijft, de metafoor is ‘voor alles wat met liefde te maken heeft’. Tot enkele jaren na mijn priesterwijding (plechtig, gezongen, in 1964) was ‘kerk’ voor mij de metafoor voor alles wat met gemeenschap, zinsverband en ‘de zin van het leven’ te maken had; met alles wat het tegendeel van leegte en on-zin was.

‘Kerk’ riep het ideaal in ons op van een wereldwijde gemeenschap van liefde; was beeldspraak voor alles waar we op hoopten, aan mee wilden doen en bij wilden horen. ‘Kerk’ was het grote verhaal van pastoor Dickmann, dat ik later heb herkend in het bijbelse verhaal over een goed

wijd land 'met bronnen en waterstromen' en 'de mens de mens een naaste', en in dat van het socialisme over nieuwe menselijke verhoudingen.

Een toen er in 1958 plotseling een ander soort paus gekozen werd, die een 'concilie' bijeenriep, een groot beraad over hoe het beter kon, en toen de kerk de indruk wekte in plaats van een starre institutie een bevrijdingsbeweging te zijn, toen dachten we met onze vurige harten dat er iets nieuws zou beginnen.

Die nieuwe kerk ging niet door, zoals iedereen weet en niet iedereen betreurt. Er volgden jaren, momenten, dat er nooit een Moederkerk geweest was. Maar het grote verhaal is wel doorgegaan en heeft mij vastgehouden.

Een buitenkerkelijke kerk wou ik, die tegelijk leerhuis, liturgiehaard, theater-concertzaal, gehoorzaal met discussiepodium en stiltecentrum zou zijn. Een 'trefpunt' met lage drempels, zo mogelijk zonder plichtplegingen, codes en stelligheden. Voor wie?

Welkom (uit: *Handgeschreven*, 2020)

Ik was nog jong en kwam op een idee.
Ik wou verenigen en inspireren
veel mensen van verschillende komaf,
geaardheid, levenslot. Ik dacht een huis
met grote ramen en een tuin van groen
waar vriendschap bloeien zal als blauwe regen
waar brood gedeeld wordt, poëzie gezongen,
waar uitgedroogde bronnen na een tijd
weer levend water geven - welkom vreemde,
dolende zielen, welkom in ons midden;
dat ieder woord dat hier gesproken wordt
betrouwbaar is als de muziek van Bach.
Zo dacht ik tegen harde feiten in
een nieuwe zachte aarde voor ons allen.

Er waren er die dit verlangen deelden.
Ik kwam ze tegen, naamloos, uit het niets.
Je bent ineens met twee of drie, we lachten
een oud verhaal elkaar toe, er blijkt taal
voor wat wij hopen, beelden ooit gevonden
voor wat wij, argeloos als voor het eerst,
voor mogelijk houden: deze wereld anders.

Is er een weg daarheen? Er is een gaan
van harten, handen, niemand weet hoeveel -
soms zie je, even, en gelooft je ogen.

Wij spreken af geen woorden te vertrouwen
dan die ons gaande houden en doen denken
dat het bestaanbaar is, een wereld anders.

En die ons stuurt daarheen noemen wij god.
Wij spreken af geen ander te verwachten.

III Deze wereld anders

Ik had God weleens willen voelen (uit: *Vriend voor het leven*, 2013)

Ik had God weleens willen voelen, zoals je dat leest bij mystieken; als een hand op mijn hoofd of, zoals Hans Andreas graag wou, 'als een lichtheid in mij ademend'. Of zoals ik mensen wel heb horen zeggen over een dode, dat die vlak bij hen is, dat voelen ze.

Ik heb zoiets nooit gevoeld. Ik moet het doen met de beelden en gelijkenissen die mij steeds opnieuw tegemoet komen uit het grote bijbelse verhaal over dat koninkrijk, over die nieuwe wereld. Geloof ik in de God van dat grote verhaal? Geloven in de betekenis van vertrouwen, overgave, hoop: geef ik mij over, als in een vriendschap, als in een grote liefde, aan die woorden dat Hij trouw en genadig is, aan die tartende beeldspraak dat hij ons hoort en ziet?

Geloof ik dat? Ik hoop dat, en ik heb het lief, dat visioen. En de grootste is de liefde.

Die nieuwe wereld die komt anders (uit *Stilte zingen*, 2018)

Die nieuwe wereld, die komt anders
dan wij dachten en hoopten.
Zij komt met droogte wolven overstroming
aardbevingen brandende wouden,

luchtlagen verzadigd van CO₂
misbruikte kinderen liegende kerken
met wreed getwitter in smoking
naakt in vernedering komt zij.

En wij aanschouwen en omhelzen haar,
zijn in haar. Niet wetend hoe verder.
Wij zullen stilte zingen, oefening
in solidariteit en volharding.

Wij zijn, zeg maar, van geloof hoop liefde
deze drie - de grootste is de liefde.

Ten slotte

Ik versta onder liefde (uit: *Ik versta onder liefde*, 2011)

Ik versta onder liefde: de duizenden nuances van vriendelijkheid en vriendschap, van hartstocht en hoofsheid, van tact en geduld, van bedachtzame eerbied en mededogen, van lange trouw en spontaniteit, waarmee mensen elkaar bejegenen.

Ik versta onder liefde ook: de denkkraft en de intuïtiekraft, de wijsheid en de wetenschap, en alle fantasie en volharding en optimisme waarmee de aarde wordt opgebouwd, steeds opnieuw, tegen alle afbraak in.

Alles wat ten goede is, alles wat zingt en in vervoering brengt, alles wat troost en tot bezinning leidt, en alles wat bijdraagt tot iets meer recht en vrede voor zo veel mogelijk mensen, noem ik liefde.